

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Fenyőházi Mária ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Hajdú Péter ügyvéd által képviselt..... alperes ellen felmondás érvényességének megállapítása iránt a Somogy Megyei Bíróság előtt 3.G.40.099/2008. számon megindított, és a Pécsi Ítéltábla 2009. május 13-án Gf.IV.30.075/2009/4. számon hozott jogerős ítéletével befejezett perében az alperes 15. sorszámú felülvizsgálati kérelme folytán a 2010. január 14. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta és kihirdette az alábbi

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 339.200,- (Háromszázharminckilencezzerkettőszáz) forint lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből és 120.000,- (Egyszázhúszezer) forint + ÁFA másodfokú és felülvizsgálati jogi képviselési díjból álló perköltséget.

A felperes a saját másodfokú és felülvizsgálati perköltségét maga viseli.

I n d o k o l á s :

A peres felek a 2001. január 1-én hatálybalépő hulladékgazdálkodási jogszabályoknak megfelelően 2001. július 1-én közszolgáltatási szerződést kötöttek a felperesi önkormányzat területén a kommunális hulladék gyűjtésére és szállítására. A szerződést határozott időre, 10 évre kötötték a szerződés 6. pontjában kikötve, hogy a szerződést két évig rendes felmondással nem szüntetik meg. A felmondási időt hat hónapban határozták meg.

A felperes 2008. január 31-én hozott 2/2008. (I. 31.) határozatával az alperessel kötött közszolgáltatási szerződést 2008. július 31-i hatállyal rendes felmondással felmondta. Az alperes 2008. február 11-i nyilatkozatával a felmondást nem fogadta el.

A felperes keresetével a felmondás érvényességének a megállapítását és az alperes kötelezését kérte, hogy a közszolgáltatást a

felmondási idő lejártával szüntesse meg. Másodlagosan a szerződést tévedésre, megtévesztésre hivatkozással megtámadta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a felek a hatályos jogszabályi rendelkezések ismeretében a szerződés felmondásának a lehetőségét a szerződéskötéstől számított két évre kizárták. Ezt követően azonban csak a jogszabályban írott felmondási okok alapján tették a felmondást lehetővé. A 2000. évi XLIII. törvény (Hgt.) és a végrehajtásáról szóló 241/2000. (XII.23.) Kormányrendeletben meghatározott felmondási okok kognensek, attól a felek a szerződésben nem is térhettek el. A Hgt. 28. § (5) bekezdését a bíróság úgy értelmezte, hogy a közszolgáltatási szerződést a jogszabályban írott felmondási okokon kívüli okból a felperes nem mondhatta fel. A szerződés megtámadása iránti keresetet is alaptalannak találta, mivel a szerződés megkötésekor a felperes a felmondási okok tekintetében nem lehetett tévedésben.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és megállapította, hogy a felek közti közszolgáltatási szerződés 2008. augusztus 5. napján a felperes felmondása folytán megszűnt. Kötelezte az alperest, hogy szolgáltatási tevékenységét 60 napon belül szüntesse meg.

A szerződés vitatott, a felmondásra vonatkozó rendelkezéseit úgy értelmezte, hogy a felek kikötése szerint a szerződés két évig rendes felmondással nem volt felmondható, két év eltelte után a rendes felmondás joga mindkét felet megillette. Döntésének indokai szerint a Hgt. és végrehajtási rendelete a Ptk-tól eltérő rendelkezést nem tartalmaz. A Ptk. felmondási szabályai ugyanakkor nem teszik lehetővé a szerződésszegés esetére szóló határidős felmondást, csak az azonnali hatályú, úgynevezett rendkívüli felmondást. A másodfokú bíróság értelmezése szerint a Hgt. végrehajtási rendelete a szerződésszegésre alapított azonnali hatályú felmondás okait rögzíti, de nem zárja ki a rendes - felmondási időhöz kötött - felmondást sem, aminek a Vhr. 33. § (6) bekezdése szerint legalább hat hónap határidejűnek kell lenni. Mivel az alperes a felperes felmondó nyilatkozatát 2008. február 5-én kapta meg, az ettől számított hat hónap elteltével a szerződés a Ptk. rendelkezéseinek megfelelően 2008. augusztus 5. napján szűnt meg. A másodfokú bíróság arra is kitért, hogy az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a perbeli szerződést a Ptk. 387. §-ában meghatározott közüzemi szerződésnek, mivel e szerződésnek a fogyasztó nem az alanya.

A jogerős ítélet ellen, annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében előterjesztett felülvizsgálati kérelmében az alperes előadta, hogy a Hgt. 28. § (5) bekezdése kogens rendelkezéseket tartalmaz, melytől a felek egyező akaratnyilvánítással sem térhettek el. Ezért a másodfokú

bíróság jogszabálysértő módon alkalmazta a Ptk. diszpozitív szabályait és állapította meg, hogy a felperes jogszerű rendes felmondással szüntette meg a perbeli szerződést. A szerződés határozott idejére tekintettel rendes felmondással nem is volt megszüntethető. A Hgt. 28. §-a csak a szerződésszegésre alapított rendkívüli felmondási okokat tartalmazza. A másodfokú bíróság téves szerződésértelmezésével szemben a felek a szerződésnek e rendkívüli okok alapján történő felmondását zárták ki a jogviszony első két évére. A felperest az alperessel szemben szerződéskötési kötelezettség terhelte. A kogens jogszabályi rendelkezések pedig a felek eltérő rendelkezése ellenére is a szerződés részévé váltak. Ezért még a szerződés részleges érvénytelensége sem állapítható meg.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. A felperes hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság helyesen értelmezte a szerződés felmondásra vonatkozó rendelkezéseit. A Hgt. és végrehajtási rendelete sem zárja ki a közszolgáltatási szerződés rendes - felmondási időhöz kötött - felmondását, azt részben szabályozza is. Egyetértett azzal az ítéleti állásponttal is, hogy a felek szerződése nem minősül a Ptk-ban meghatározott közüzemi szerződésnek.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett azzal az állásponttal, hogy a peres felek által a felperesi önkormányzat területén a kommunális hulladékgyűjtésére és szállítására kötött szerződés nem minősül a Ptk. 387. §-ában szabályozott közüzemi szerződésnek. A szerződés tárgya valóban a különböző jogszabályok által közüzemi szolgáltatásként definiált szolgáltatás. A felperes azonban e szerződést nem a szolgáltatás igénybevevőjeként, hanem az Ötv. 8. § (1) bekezdésében meghatározott közszolgáltatás megszervezésének kötelezettjeként kötötte meg az alperessel, megbízásával gondoskodva a közszolgáltatás tartós és biztonságos ellátásáról. A szerződésre a Ptk. 1. § (1) bekezdése értelmében a Ptk. általános szabályait abban az esetben lehet alkalmazni, ha a hulladékgazdálkodásra vonatkozó speciális szabályok eltérően nem rendelkeznek.

A Legfelsőbb Bíróság nem értett egyet a másodfokú bíróság jogi álláspontjának kiindulópontjával, amely szerint a speciális szabályozás eltérő rendelkezéseinek hiányában a Ptk. - általában diszpozitív - szabályai akadály nélkül alkalmazhatóak voltak a perbeli közszolgáltatási szerződésre, és ezért a szerződés - a felek szerződésértelmezésével összhangban - rendes felmondással megszüntethető volt.

A fenti állásponttól eltérően a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 241/2000. (XII.23.) Kormányrendelet kogens szabályozás útján biztosítja a hulladékgazdálkodás közérdeknek megfelelő, tartós és biztonságos ellátásának jogszabályi kereteit és feltételeit.

A speciális jogszabályoknak a per tárgya szempontjából releváns eltérő rendelkezései a következők:

A közszolgáltatási szerződés megkötését általában kötelező közbeszerzési pályáztatásnak kell megelőzni; A pályázat nyertesével szemben az önkormányzatot szerződéskötési kötelezettség terheli (Hgt. 27. § (3) bekezdés d) pontja, (4) bekezdése, 28. § (1) bekezdése).

A közszolgáltatási szerződést határozott időre kell megkötni (Hgt. 28. § (3) bekezdés, Kormányrendelet 27. § (3) bekezdés).

A szerződéskötés részletes feltételeit és a szerződés tartalmi követelményeit a jogszabály határozza meg Hgt. 28. § (4) bekezdés, Korm. rendelet 28-31. §).

A jogszabály meghatározza a szerződés megszűnésének az okait, ezen belül a szerződésszegésre alapított rendkívüli felmondás esetköreit azzal, hogy a felmondási idő legalább hat hónap, és felmondás esetén a települési önkormányzatnak haladéktalanul intézkednie kell a közszolgáltatás ellátásának a biztosításáról (Hgt. 28. § (5) - (7) bekezdés, Korm. rendelet 33. §).

A hulladékkezelési közszolgáltatási szerződés szabályozásának e sajátosságaira tekintettel a másodfokú bíróság tévesen helyezkedett arra a jogi álláspontra, hogy a felek a Ptk. diszpozitív szabályainak megfelelően a szerződésben kiköthették - és ki is kötötték - a szerződés rendes felmondásának a jogát, és ennek folytán a felperes jogszerűen szüntette meg a szerződést rendes felmondásával.

A hulladékgazdálkodási jogszabályok - azzal összefüggésben, hogy a szerződést határozott időre kell megkötni, - a határozott időn belül történő rendes felmondás jogát értelemszerűen nem teszik lehetővé. A jogszabály kifejezetten a súlyos szerződésszegésre alapított rendkívüli felmondás jogát szabályozza, és kizárólag erre az esetre határozza meg a felmondási időt legalább hat hónapban. Ennek időtartama nyilvánvalóan arra figyelemmel került megállapításra, hogy a kötelező pályáztatás, az új szolgáltatóval történő szerződéskötés hosszabb időt vesz igénybe, ugyanakkor a felmondási idő időtartamára is gondoskodnia kell az önkormányzatnak a szolgáltatás folyamatos biztosításáról. Ezért, továbbá a Ptk. alkalmazhatóságának fenti korlátaiból következően nem osztotta a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróságnak a Ptk. által szabályozott

felmondástípusokra vonatkozó okfejtését. Az a körülmény, hogy a Ptk. nem szabályoz felmondási időhöz kötött, szerződésszegésre alapított úgynevezett rendkívüli felmondást, nem jelenti azt, hogy a speciális környezetvédelmi, egészségvédelmi és ellátásbiztonsági okokból alkotott jogszabályi megoldás nem értelmezhető és nem alkalmazható.

A Legfelsőbb Bíróság nem találta megalapozottnak a másodfokú bíróság arra vonatkozó megállapítását sem, hogy a felek a rendes felmondás jogát a szerződésben kikötötték. Az elsőfokú bíróság széleskörű tanúbizonyítást folytatott le arra vonatkozóan, hogy az alperes által írásba foglalt perbeli közszolgáltatási szerződést a szerződéskötéskor a felperes hogyan értelmezte. A tanúvallomások részletes ismertetésével és értékelésével a Ptk. 207. § (1) bekezdése alapján arra következtetett, hogy a felmondásra vonatkozó rendelkezéseket a felperes maga is úgy értelmezte, hogy a felek a rendes felmondás jogában nem állapodtak meg, a szerződésben a rendkívüli felmondás jogát és annak okait rögzítették.

Ezért a másodfokú bíróság a felülmérlegelés és a részletesebb indoklás mellőzésével kellő alap nélkül állapította meg, hogy a felek - az első két év elteltét követő időre - a szerződés rendes felmondással történő megszüntetésében állapodtak meg.

A Legfelsőbb Bíróság megjegyzi, hogy az utóbbi esetben sem lehetett volna a felmondás jogszerűségét megállapítani. A felmondás 2008. július 31. napjára szólt, azaz a másodfokú bíróság által megállapított felmondási időnél rövidebb időre. A másodfokú bíróság így a felmondás anyagi jogi szabályainak megsértésével és a kereseti kérelmen túlterjeszkedve állapította meg a felperes felmondásának a jogszerűségét és azt, hogy a felek szerződése a felmondás folytán 2008. augusztus 5. napján szűnt meg.

Az ismertetett indokoknak megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Döntésének megfelelően kötelezte a felperest az alperes együttesen megállapított másodfokú és felülvizsgálati jogi képviseleti díjának, valamint az alperes által lerótt felülvizsgálati illetéknek megfelelő perköltség megfizetésére és saját megfelelő perköltsége viselésére. A felperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a folytán az állam viseli.

Budapest, 2010. január 14.

Dr. Bősinger Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Mária s.k. előadó bíró, Csánitzné dr. Csiky Ilona s.k. bíró

Szné

A kiadmány hitelél:
írnok